

Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht

Onderwerp	Positieve afwijzing aanvraag Soortenbescherming toegangsweg Eemklooster	Datum	7 juni 2023
Zaaknummer	Z2023-00000129	Team	Vergunningverlening Natuur en Landschap
Briefnummer	D2023-00007058	Van	Servicebureau
Uw referentie	-	Telefoonnr.	030 258 91 11
Ontvangstdatum	20 januari 2023	E-mail	servicebureau@provincie-utrecht.nl
Bijlage	1. Locatie plangebied 2. Locaties dassenburchten 3. Mitigerende maatregelen		

Tauw B.V. heeft namens Gemeente Amersfoort een aanvraag ingediend voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming. De aanvraag heeft betrekking op activiteiten op het grasveld ten zuiden van de Daam Fockemalaan 22 in Amersfoort (hierna: plangebied) en heeft zaaknummer Z2023-00000129.

1. Besluit

We hebben op basis van de Wet natuurbescherming en het Beleidskader Wet natuurbescherming provincie Utrecht 2017 besloten de aanvraag tot ontheffing van de verbodsbepaling uit de Wet natuurbescherming af te wijzen, omdat er geen ontheffing nodig is.

Hieronder kunt u lezen waarom we dit besluit genomen hebben.

2. Motivering van het besluit**2.1 Omschrijving van de aanvraag**

De aanvraag heeft betrekking op de aanleg van een nieuwe toegangsweg naar het terrein van het Eemklooster te Amersfoort. De toegangsweg komt op een locatie waar momenteel deels een bosschage en deels een grasland aanwezig zijn. Tijdens de werkzaamheden wordt een deel van het grasveld vergraven om de aanleg van de toegangsweg mogelijk te maken. Ruimtelijk gezien gaat het om een oppervlakte van 2.354 m² grasland. Daarnaast wordt een oppervlakte van 832 m² gemengd bos gekapt voor de aanleg van de toegangsweg. De bermen van de toegangsweg komen op een klein talud en worden ingezaaid met grasvegetatie. Verder wordt een deel van het

terrein, dat nu door een kinderopvang als zandbak gebruikt wordt, omgezet naar grasland. Aangezien de bermen en de zandbak weer ingezaaid worden met gras, komt er 2.003 m² meter aan grasveld terug in de permanente situatie. Permanent verdwijnt er daardoor een oppervlakte van 351 m² grasland en 832 m² bos. De locatie van het plangebied is opgenomen in bijlage 1.

U vraagt ontheffing van de verbodsbepaling genoemd in artikel 3.10, eerste lid onder b van de Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de das (*Meles meles*).

2.2 Gevolgde procedure

We hebben de aanvraag behandeld volgens hoofdstuk 5 van de Wet natuurbescherming en afdeling 4.1.1 van de Algemene wet bestuursrecht. Op 26 april 2023 heeft u de aanvraag aangevuld.

2.3 Toetsingskader

De das is beschermd op grond van artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming.

2.3.1. Afwijzingsgronden

U heeft het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van beschermde soorten. Ook heeft u onderzocht welk effect de ingreep heeft op aanwezige beschermde soorten. Op basis van artikel 3.2 van de Algemene wet bestuursrecht hebben wij ons verzekerd van de kwaliteit en zorgvuldigheid van het uitgevoerde ecologische onderzoek.

In het plangebied is geen dassenburcht aanwezig, maar deze is wel in de omgeving aangetoond. Zo zitten er twee dassenburchten en enkele vluchtpijpen op het terrein van de Bernhardkazerne en zit er een dassenburcht op de Vlasakkers (zie bijlage 2). De burcht direct ten westen van het grasveld betreft een kraamburcht (burcht 3 in bijlage 2). Ook de burcht op de Vlasakkers wordt vermoedelijk gebruikt als kraamverblijf (burcht 1 in bijlage 2). Vermoedelijk zijn de dassen die op het Eemkloosterterrein foerageren afkomstig van de burcht ten zuidwesten van het terrein (burcht 3 in bijlage 2).

Het grasveld waarop de toegangsweg voorzien is, betreft primair foerageergebied voor de das. Daarnaast betreft het deel van het grasveld dat verloren gaat door de ingreep geen essentieel foerageergebied, vanwege het kleine oppervlak dat permanent verloren gaat (351 m² grasland) en de ruime aanwezigheid van alternatief foerageergebied in de omgeving. Onder een essentieel foerageergebied wordt verstaan een foerageergebied dat van wezenlijk belang is voor het functioneren van de voortplantings- of rustplaats wanneer er geen alternatieve foerageergebieden zijn om eventuele aantasting daarvan op te vangen. In het Activiteitenplan van 20 januari 2023, onder 4.2 *Tijdelijke maatregelen*, en de aanvullende gegevens van 26 april 2023, vraag 2 (zie bijlage 3), heeft u de aanwezigheid van de alternatieve foerageergebieden in de omgeving nader onderbouwd. Wij gaan akkoord met deze onderbouwing en verwachten niet dat de dassen de burcht zullen verlaten of dat geleidelijk de functionaliteit van de burcht zal verminderen door het permanent verloren gaan van 351 m² grasland, omdat er voldoende alternatief foerageergebied is om het vernielen van 351 m² grasland op te vangen.

Naast het permanente verlies van foerageergebied, is er ook tijdelijk verlies van primair foerageergebied voor de das (2.354 m² grasland). U geeft aan dat na het verwijderen van het gras het circa 4 tot 6 weken zal duren voordat het gras opnieuw kan worden ingezaaid. Om herstel van het grasland te bevorderen worden maatregelen getroffen (zie *Herstel grasland* in bijlage 3). Daarnaast worden de verstorende werkzaamheden in de zomer uitgevoerd. In deze periode is het betreffende grasland minder geschikt als foerageergebied, omdat het droger is en het stapelvoedsel van de das, de regenworm, slechter bereikbaar is, omdat deze dieper in de grond zit. Daarom is in

deze periode de das het minst afhankelijk van de grasvelden en zijn er ook andere voedselbronnen aanwezig (zie 4.4. *Periodisering* en vraag 1 onder *Planning* in bijlage 3). Verder is met u besproken dat de voortplantingsperiode van de das van belang is, vanwege de aanwezigheid van een kraamburcht in de omgeving. U heeft aanvullend voorgesteld om de werkzaamheden na de voortplantingsperiode (i.e. 1 juli) uit te voeren. U geeft aan dat de verwachting is dat het nieuw ingezaaide gras richting de herfst weer voldoende aangegroeid is en dat bodemleven zich gevestigd heeft, zodat het opnieuw kan functioneren als foerageergebied van de das. Wij beoordelen dat de mitigerende (verzachtende) maatregelen en de planning van de ingreep voldoende zijn afgesteld om het effect op de dassen te minimaliseren en verwachten niet dat de dassen de burcht zullen verlaten of dat geleidelijk de functionaliteit van de burcht zal verminderen door het tijdelijk verloren gaan van 2.354 m² grasland.

Naast het tijdelijke en permanente verlies van foerageergebied, verandert het gebied ook in de gebruiksfase door de aanwezigheid van auto's. Voorbijkomende auto's zullen dassen in de nacht mogelijk kunnen verstoren en aanrijdingen kunnen zelfs leiden tot het doden van dassen. Echter, u geeft aan dat de maximumsnelheid 30 km/uur of stapvoets zal worden. Wij verwachten dat auto's met deze snelheden geen dassen zullen aanrijden en doden. Om deze snelheid te borgen heeft u aanvullende maatregelen voorgesteld in de vorm van 1 of 2 verkeersdrempels. Daarnaast zal gedurende lange periodes in de nacht en avond geen verkeer rijden en zal het foerageergebied donker zijn. Omdat dassen nachtdieren zijn, zal verstoring beperkt zijn. Tijdens de realisatiefase van de woonwijk ten noorden van het grasveld zal er geen sprake zijn van verkeer gedurende de avond en nacht. In de gebruiksfase van de woonwijk zal het gebruik van de weg gedurende een groot deel van de nacht marginaal tot nul zijn, met name tussen 00:00 en 07:00 uur. Ook in de uren daarvoor is de intensiteit laag, met maximaal 1 motorvoertuigbeweging per kwartier tussen 22:00 en 00:00 uur (zie vraag 3 in bijlage 3). Wij beoordelen dat verstoring door het verkeer niet zal leiden tot het ongeschikt raken van het foerageergebied.

U vraagt ontheffing van de verbodsbepaling genoemd in artikel 3.10, eerste lid onder b van de Wet natuurbescherming voor wat betreft de das. Dit verbod wordt echter niet overtreden, omdat de ingreep door mitigerende maatregelen niet zal leiden tot het vernielen, beschadigen of doen verlaten van de vaste verblijfplaats of rustplaats van de das. Omdat deze verbodsbepaling niet overtreden wordt, is ontheffing niet nodig.

2.4 Conclusie

Door de voorgestelde mitigerende maatregelen zal er geen overtreding plaatsvinden van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming. Daarom verlenen wij u geen ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepaling in artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Dit houdt in dat het toegestaan is bovenstaande werkzaamheden zonder ontheffing ten aanzien van de das uit te voeren als de voorgestelde mitigerende maatregelen worden uitgevoerd.

3. Aanvullende informatie

3.1 Verzending van deze beschikking

We verzenden deze beschikking aan Tauw B.V. en een afschrift van de beschikking aan:

- Gemeente Amersfoort;
- Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Utrecht.

3.2 Bezwaar indienen

Belanghebbenden kunnen bij Gedeputeerde Staten van Utrecht bezwaar indienen tegen dit besluit binnen zes weken na de verzenddatum van deze beschikking.

De datum van ontvangst van het ondertekende bezwaarschrift bepaalt of het binnen deze termijn van zes weken valt. We raden u daarom aan zo snel mogelijk het bezwaarschrift in te dienen.

U kunt op de volgende manieren een bezwaarschrift indienen:

- Via het digitale formulier met DigiD- of eHerkenning-ondertekening of via de printversie van dit formulier. U vindt dit formulier op www.provincie-utrecht.nl (zoekterm "Bezwaar tegen beslissing provincie").
- Via een zelfgeschreven bezwaarschrift

Maakt u geen gebruik van het digitale formulier met DigiD- of eHerkenning-ondertekening, maar van de printversie van het formulier of van een zelfgeschreven bezwaarschrift? Onderteken deze dan met een "natte handtekening" en stuur het inclusief eventuele bijlagen per post naar:

Provincie Utrecht
t.a.v. de secretaris van de Awb-adviescommissie
Postbus 80300
3508 TH Utrecht

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn geen kosten verbonden.

Let op: het indienen van een bezwaarschrift stelt de inwerkingtreding van het besluit niet uit. Vindt u het belangrijk dat een rechter met spoed kijkt naar de werking van het besluit, voordat Gedeputeerde Staten van Utrecht een beslissing nemen op uw bezwaarschrift? Dan heeft u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank.

Een voorlopige voorziening is een apart proces, naast de bezwaarprocedure. Het is een speciale maatregel zolang het bezwaar nog in behandeling is. De voorzieningenrechter kijkt in dat geval of er een spoedeisend belang is en komt met een uitspraak of de werkzaamheden op basis van het besluit wel of niet mogen starten of doorgaan.

U moet op het moment dat u een voorlopige voorziening aanvraagt al wel een bezwaarschrift ingediend hebben.

Het verzoek om een voorlopige voorziening stuurt u naar:
Voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland
Sector bestuursrecht
Postbus 16005
3500 DA Utrecht

3.3 Andere ontheffingen, vergunningen of toestemmingen

Het kan zijn dat u voor uw project andere ontheffingen, vergunningen of toestemmingen nodig heeft op grond van andere wetten of verordeningen. Neem voor meer informatie hierover contact op met uw gemeente en/of regionale uitvoeringsdienst.

Heeft u een vraag over dit besluit? Neem dan contact op met het Servicebureau Domein Landelijke Leefomgeving via servicebureau@provincie-utrecht.nl en 030 258 91 11.

Wanneer u contact opneemt, geef dan het zaaknummer van de aanvraag door (dit zaaknummer vindt u bovenaan deze beschikking). Dan kunnen we u zo snel mogelijk helpen.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

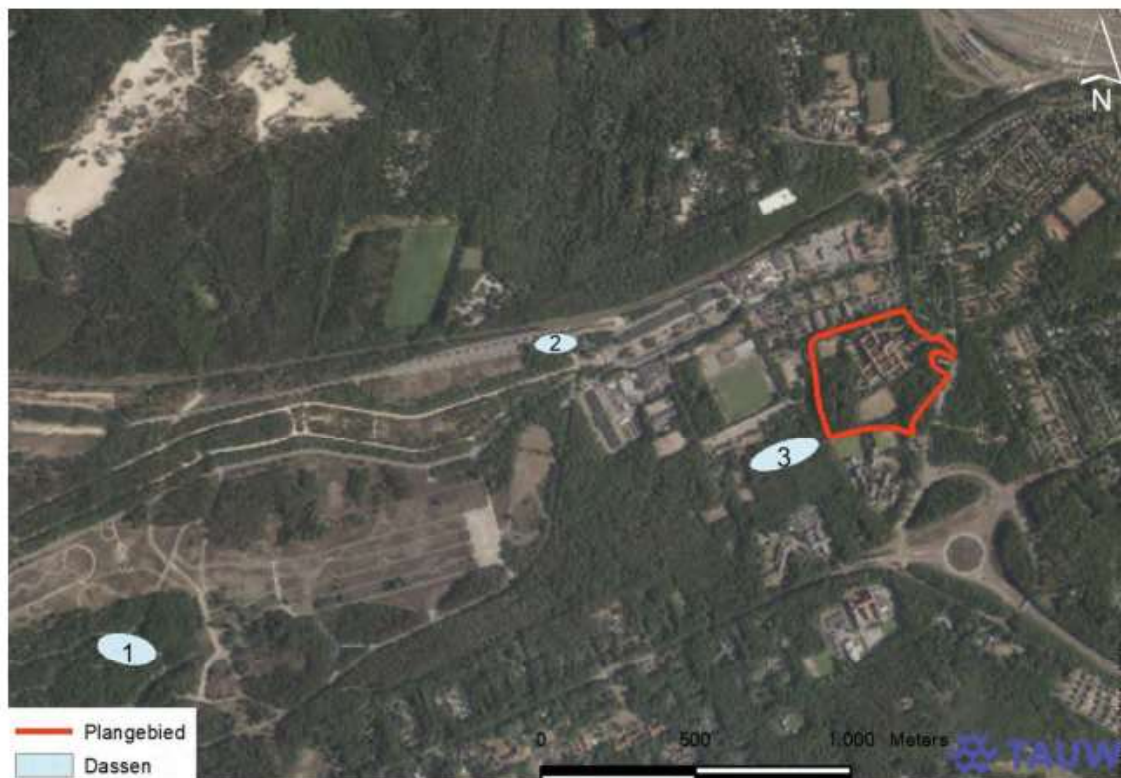
Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Landelijke Leefomgeving

Bijlage 1: Locatie plangebied

Bron: "Activiteitenplan das Eemklooster – Activiteitenplan ten behoeve van de aanleg van een nieuwe toegangsweg" van 20 januari 2023

Bijlage 2: Locaties dassenburchten

Figuur 2.1 Dassenburchten bij benadering. 1 = dassenburcht op de Vlasakkers, 2= dassenburcht op Bernhardkazerne, 3 = dassenburcht ten zuidwesten van het Eemklooster.

Bron: "Activiteitenplan das Eemklooster – Activiteitenplan ten behoeve van de aanleg van een nieuwe toegangsweg" van 20 januari 2023

Bijlage 3: Mitigerende maatregelen

4 Maatregelen, tijdelijke mitigatie en compensatie

4.1 Algemeen

In dit hoofdstuk is beschreven hoe de negatieve effecten op grondgebonden zoogdieren, foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen en reptielen worden gemitigeerd en waar nodig gecompenseerd. Daarnaast zijn uitvoeringsmaatregelen beschreven die negatieve effecten in de aanlegfase voorkomen en maatregelen die invulling geven aan de zorgplicht.

4.2 Tijdelijke maatregelen

Het verlies aan primair foerageergebied is erg klein en is ten dele ook maar tijdelijk. Gelet hierop is het niet nodig om tijdelijk nieuw foerageergebied te creëren. Zeker niet omdat dat ten koste zou gaan van al door de das gebruikt leefgebied. Aangezien zoveel mogelijk areaal (zie paragraaf 4.3) weer geschikt gemaakt wordt als primair foerageergebied, is het tijdelijke en permanente kleine verlies overkomelijk. In de directe omgeving van het grasveld is immers ruim voldoende primair leefgebied over. Om dit in cijfers weer te geven is de ontwerp-tekening gemaakt zoals weergegeven in bijlage 4 opgenomen. Daarnaast is middels de topografische kaart het areaal aan grasland berekend met het programma Arcmap. In figuur 4.1 zijn de graslanden te zien die meegenomen zijn in deze berekening.. Dit alles leidt tot de volgende opsomming:

• Tijdelijk verlies primair leefgebied	2.354 m ²
• Terug te zaaien grasland	2.003 m ²
• Permanent verlies primair leefgebied	351 m ²
• Totaal oppervlak primair leefgebied op Eemkloosterterrein	25.891 m ²
• Totaal oppervlak primair leefgebied in de directe omgeving*	80.889 m ²

* Met de directe omgeving wordt bedoeld, een straal van 500 meter rond de burcht ten westen van het plangebied

Gelet op bovenstaande cijfers is er in vergelijking met het totale oppervlak aan primair leefgebied op het kloosterterrein en de omgeving daarvan een percentage te berekenen (zie tabel 4.1).

Figuur 4.1 De graslanden die meegenomen zijn in de berekening vlak bij de dassenburcht. Kleine snippers die niet op de topografische kaart vermeld zijn, zijn niet meegenomen evenals graslanden aan overzijden van drukke wegen.

Tabel 4.1 Verlies aan primair foerageergebied ten opzichte van oppervlak op Eemkloosterterrein en in omgeving

	Tijdelijk verlies	Permanent verlies
Verlies in m2	2354	351
% verlies ten opzichte van Eemkloosterterrein	9,1%	1,4%
% verlies ten opzichte van omgeving (500 meter)	2,9%	0,4%

Door het kleine areaal dat verloren gaat, is een tijdelijke maatregel weinig zinvol. Een dergelijke maatregel kost immers veel tijd, en het is maar de vraag of tijdelijk foerageergebied op korte termijn een zinvolle bijdrage levert aan het foerageergebied van de das. Daarnaast moet hiervoor te allen tijde secundair habitat opgeofferd worden dat al gebruikt wordt door das. Tot slot moet het bodemleven op gang komen voordat de das er daadwerkelijk iets aan heeft. Gelet op het kleine areaal dat verloren gaat, de hoeveelheid grasland in de omgeving en de periode waarin het grasland niet beschikbaar is, komt het voortbestaan van de dassenburchten in de omgeving niet in het geding. Vooral vanwege de ruime mate van beschikbaar foerageergebied in de directe omgeving, en de zeer beperkte aantasting van primair foerageergebied, wordt geen tijdelijke maatregel genomen.

Gebruik van de toegangsweg en werkterrein

Door de aanleg van de toegangsweg is er sprake van oppervlakteverlies van het foerageergebied van de das.

Het is belangrijk om te voorkomen dat er tijdens de werkzaamheden sprake is van aanvullend (tijdelijk) oppervlakteverlies. Als men bijvoorbeeld materiaal en materieel op het grasveld zou stallen, dan betreft dat een extra verlies aan foerageergebied. Hetzelfde geldt voor het plaatsen van felle bouwlampen waardoor het grasveld mogelijk gemeden wordt door das. De volgende maatregelen zijn dan ook tijdens de werkzaamheden aan de orde:

- Er wordt alleen overdag, gedurende daglichturen gewerkt
- Materieel en materiaal wordt hoogstens tijdens daglichturen op het grasveld geplaatst
- Materieel en materiaal wordt vóór zonsondergang van het grasveld gehaald
- Er wordt geen gebruik gemaakt van nachtelijke verlichting die uitstraalt richting het grasveld.

4.3 Permanente maatregelen

Leefgebied

Zoals in paragraaf 3.1 reeds is benoemd, worden delen van het terrein, na de aanleg van de toegangsweg weer met gras ingezaaid. Zo wordt ten dele de oude situatie weer teruggebracht. Omdat hiervoor een deel van de zandbak van de kinderopvang gebruikt kan worden, is er per saldo een relatief klein permanent verlies van foerageergebied. Door het inzaaien van de zandbak en de bermen van de toegangsweg met grasland, wordt in de permanente situatie 2.003 m² van de 2.354 m² verloren primair foerageergebied weer geschikt gemaakt. Er blijft een resterend oppervlak van 351 m² over dat permanent verloren gaat. Omdat op het Eemkloosterterrein beperkt de ruimte is, en omdat op andere plaatsen mogelijk andere beschermde soorten aanwezig zijn, wordt voor het verlies van de 351 m² aan foerageergebied elders een impuls gegeven.

Herstel grasland

Aangezien het bodemleven (o.a. regenwormen) door das gebruikt worden als voedsel, is het puur inzaaien van graszaden niet voldoende om functioneel grasland te creëren voor das. Om te voorkomen dat de eerste jaren wel grasland, maar geen bodemleven aanwezig is, wordt tijdens de werkzaamheden de toplaag van de huidige bodem bewaard. Deze toplaag wordt opzij gezet om na afronding van de werkzaamheden weer te verspreiden over de delen die opnieuw met gras worden ingezaaid. Door de toplaag te bewaren wordt ook het bodemleven (groten)deels bewaard. Er moet dan wel rekening gehouden worden met het bewaren van een toplaag van minimaal 50 cm. Deze toplaag moet ook dusdanig bewaard worden dat deze met enige regelmaat vochtig wordt. Indien de toplaag te ver uitdroogt zal het bodemleven immers verdwijnen. Gelet hierop is het slim om de laag in de buitenlucht te bewaren op een onderdeel van het terrein dat niet door das gebruikt wordt als foerageergebied. Dat wil zeggen dat deze toplaag per definitie niet op een van de graslanden bewaard mag worden.

Kwaliteitsimpuls

In het kennisdocument das (BIJ12, 2017) is gesteld dat indien sprake is van compensatie van leefgebied een compensatiefactor van 120 % aangehouden wordt. Het compenseren van dassenleefgebied is in veel gevallen niet eenvoudig op een ruimtelijke manier te doen. Immers, veel onderdelen van onze leefomgeving worden door das in meer of mindere mate gebruikt als foerageergebied.

Verlies aan grasland compenseren door bos te kappen werkt daarom maar ten dele want ook dat bos kan gebruikt worden als foerageergebied. Er zijn daarom maar weinig vormen van grondgebruik die zinvol zijn om te gebruiken als compensatielocatie voor verloren foerageergebied van das. Een dergelijke compensatie komt daarom in de praktijk vaak neer op een kwaliteitsimpuls van een (deel)gebied dat in mindere mate al geschikt is als foerageergebied voor de das.

Figuur 4.2 Compensatiegebieden voor de kwaliteitsimpuls voor das. Meest rechtse vlak betreft bij benadering de bosrand gelegen aan de nieuwe toegangsweg.

De bosranden van het betreffende grasveld, de toegangsweg en open delen van het naastgelegen bosschage worden voor das aantrekkelijker gemaakt door het bijplaatsen van vrucht- bes- en nootdragende struiken (zie figuur 4.2). Door deze planten in de bosrand en in de struiklaag van de bosschages te planten, is het niet nodig om oppervlaktes te gebruiken die momenteel al als primair leefgebied gelden. In totaal gaat 351 m² primair foerageergebied verloren. Gelet op de eisen uit het kennisdocument das (BIJ12, 2017) moet voor het vervangen van primair foerageergebied 120 % van het oorspronkelijk oppervlak terugkomen. Er moet dus in totaal 422 m² bosrand beplant worden met bes-, noot en andere vruchtdragende planten. De twee bosranden (zie lijnvormige vlakken figuur 4.2) vormen samen zo'n 350 strekkende meter aan bosrand die verbeterd kan worden. De twee andere vlakken vormen samen zo'n 1.500 m² aan open bos dat eveneens gebruikt kan worden voor de kwaliteitsimpuls. Samen vormen deze vlakken dus ruim voldoende ruimte om 351 m² aan bes- en nootdragende struiken aan te planten.

Een bijkomend voordeel van het plaatsen van deze struiken is dat ze in het voorjaar en de zomer ook bloeien. Dat betekent dat deze planten ook insecten, waaronder kevers zullen lokken. Ook kevers vormen een onderdeel van het dieet van de das (Wansink, 1995). Er wordt gebruik gemaakt van ten minste 4 van de volgende inheemse soorten:

- Hazelaar (nootdragend)
- Framboos/braam (bloei en vruchtdragend)
- Hondсроos (bloei en vruchtdragend)
- Mispel (bloei en vruchtdragend)
- Sleedoorn (bloei en vruchtdragend)
- Aal/ Zwarte bes (vruchtdragend)
- Vlier (bloei en vruchtdragend)

In de bossen staan al wel beplantingen zoals zomereik en beuk die nootdragend zijn. Vooral eikels worden door das ook gebruikt als voedsel (BIJ12, 2017). Het is niet zinvol om nog extra bomen bij te planten en daarom wordt gefocust op het aanplanten van struiken. Het bijplaatsen van deze beplantingen gebeurt in het voorjaar van 2023, nadat de ergste vorstperiodes voorbij zijn. Zo kan voorkomen worden dat jonge aanplant direct door vorst verloren gaat. De kans op aanslaan van de beplanting is hiermee ook het grootst. Om in 2023 direct resultaat te zien, dient 20% van de beplanting dusdanig groot te zijn dat ze in 2023 al vruchten kunnen dragen. Omdat dat per plantensoort verschilt is geen plantmaat te duiden. De specifieke locaties van de aan te planten struiken dient in het veld door een ecooloog of hovenier met kennis van deze plantensoorten bepaald te worden. Sommige van de soorten gedijen immers alleen in de bosranden of op open plekken terwijl anderen mogelijk ook op wat meer schaduwrijke plekken kunnen groeien.

Inrichting van de toegangsweg

De toegangsweg wordt uitgevoerd met bermen met een talud. Deze taluds worden, zoals in hierboven beschreven, ingezaaid met grasmengsels. Hiermee vormen de bermen van de toegangsweg in de toekomst weer bruikbaar foerageergebied. Dit brengt echter risico's met zich mee, namelijk:

- Verkeersslachtoffers door gebruik van de toegangsweg
- Verstoring door verlichting

Verkeersslachtoffers worden in de eerste plaats al niet verwacht aangezien de toegangsweg vrijwel alleen overdag gebruikt zal worden. Aangezien de toegangsweg wel openbaar toegankelijk is, moet er vanuit gegaan worden dat de weg sporadisch en voornamelijk in de winter in het donker gebruikt wordt. Om slachtoffers nog meer te voorkomen, worden verkeersmaatregelen genomen om het verkeer af te remmen. Omdat het Eemkloosterterrein in de toekomst ook bewoond zal worden, is de maximumsnelheid ofwel 30 km/u ofwel stapvoets (woonerf). Er is nog geen definitief besluit wat de maximale snelheid zal zijn.

Verstoring door verlichting van de toegangsweg is uitgesloten. Naast de toegangsweg worden namelijk geen lichtmasten geplaatst.

Alleen zeer tijdelijke verstoring van de koplampen van af- en aanrijdend verkeer kan verstoring werken. Deze verstoringen zijn echter tijdelijk en niet van dien aard dat ze het foerageergebied ongeschikt maken. Gedurende lange periodes in de nacht en avond zal er namelijk helemaal geen verkeer rijden en zal het foerageergebied dus donker zijn.

4.4 Periodisering

Voor das zijn specifiek kwetsbare periodes aan te wijzen afhankelijk van de functie die een gebied vervult (zie figuur 4.1). Het Eemkloosterterrein vervult alleen de functie als foerageergebied. De das maakt vrijwel jaarrond gebruik van zijn foerageergebied. Het gehele jaar betreft dan ook een kwetsbare periode. Aangezien het in deze situatie om graslanden gaat, moet het voor- en najaar als meest kwetsbare periode gezien worden. Op dat moment is de bodem namelijk vochtiger dan in de zomer en gebruiken dassen de graslanden op het terrein naar verwachting meer dan in de zomer. In de winter is normaliter een vochtigere bodem aanwezig onder invloed van regenval, maar de das is in de winter, zeker bij koude periodes minder actief. Hoewel geen winterslaap wordt gehouden, zullen de grasvelden in de winter dus minder gebruikt worden dan in het vroege voor- en late najaar. De zomerperiode is in dit geval dan ook de minst kwetsbare periode. Zeker ook omdat in die periode ook andere voedselbronnen aanwezig zijn. Globaal mag de periode juni – september als zomerperiode gezien worden omdat dan ook andere voedselbronnen aanwezig zijn en gebruikt kunnen worden.

Tabel 4.2 Kwetsbare periodes (Rood = kwetsbare periode, Oranje = kwetsbare periode afhankelijk van gebruik)

Locatie	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
Gebruik hoofdburcht	Rood	Rood	Rood	Rood	Rood	Rood	Rood	Rood	Rood	Rood	Rood	Rood
Voortplanting	Rood	Rood	Rood	Rood	Rood	Rood	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Rood
Gebruik bijburchten en vluchtpijpen	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje
Gebruik foerageer-/leefgebied	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje	Oranje

4.5 Ecologische begeleiding

Tijdens de werkzaamheden is ecologische begeleiding noodzakelijk. De ecologische begeleiding dient vooral toe te zien op het juist inrichten van de bosranden (beplantingen plaatsen), het juist inrichten van de bermen van de toegangsweg en het juist richten van de verlichting. Op de momenten waarop deze werkzaamheden worden uitgevoerd, wordt dan ook ecologische begeleiding toegepast.

Bron: “Activiteitenplan das Eemklooster – Activiteitenplan ten behoeve van de aanleg van een nieuwe toegangsweg” van 20 januari 2023

Notitie

Contactpersoon	[REDACTED]
Datum	26 april 2023
Kenmerk	N001-1289416RGR-V01-hme-NL

Beantwoording vragen

Deze notitie bevat de aanvullende informatie bij de Wnb-ontheffingsaanvraag met betrekking tot de aanleg van een toegangsweg op de locatie Daam Fockemalaan 22 te Amersfoort (zaaknummer Z2023-00000129), zoals verzocht door provincie Utrecht in haar brief met nummer D2023-00003896 (d.d. 20 maart 2023). Op 17 april 2023 heeft de provincie Utrecht akkoord gegeven op het verzoek tot uitstel op die brief tot uiterlijk 26 april 2023. Nogmaals dank daarvoor.

Algemeen

1. *Voor de das is er een tijdelijk verlies van 2.354 m² foerageergebied en een permanent verlies van 351 m² foerageergebied. Aangezien de bermen en het open zand dat nu gebruikt wordt als zandbak weer ingezaaid worden met gras, komt er opnieuw 2.003 m² aan primair foerageergebied bij in de permanente situatie. Het zandgrond dat wij op de kaart zien, lijkt echter niet op een oppervlakte van 2.003 m². Wij verzoeken u te verduidelijken waar dit zandgrond zich bevindt en hoe u uitkomt op 2.003 m²*

Antwoord:

Deze 2.003 m² grasland betreft geen nieuw oppervlak, maar het betreft terug te zaaien oppervlak aan foerageergebied (zie paragraaf 4.2 van het Activiteitenplan). Dit vindt plaats langs de nieuwe toegangsweg, die weergegeven is in figuur 2.1 van het Activiteitenplan. Voor de realisatie van die toegangsweg gaat 2.354 m² aan grasland (grotendeels tijdelijk) verloren. Dat is nodig om het grondlichaam te kunnen realiseren (grijs/zwart weergegeven in figuur 2.1) en de weg daar bovenop aan te leggen. Als het grondlichaam is aangebracht worden de taluds en de berm aan weerszijden van de toegangsweg weer ingezaaid met gras en zodoende wordt het oppervlak van 2.003 m² aan gras teruggebracht. Er wordt van uit gegaan dat er geen tot weinig gras zal groeien op de bermen (onder het bladerdek) in het bos, dus die bermen zijn niet meegenomen in de berekening van de 2.003 m² (net als het oppervlakte van de nieuwe toegangsweg).

Planning

1. Vanwege de werkzaamheden is er tijdelijk verlies van foerageergebied voor de das. Wij verzoeken u aan te geven hoe lang de werkzaamheden duren en hoe lang het duurt tot het tijdelijk ongeschikte foerageergebied weer geschikt is voor de das

Antwoord:

Vooralsnog gaat de initiatiefnemer ervan uit dat na het verwijderen van het gras het circa 4 tot 6 weken zal duren voordat het gras opnieuw kan worden ingezaaid. Het inzaaien kan niet direct gebeuren na het aanbrengen van het grondlichaam, omdat de taluds daarna nog moeten worden verdicht. De exacte doorlooptijd is uiteraard afhankelijk van de aannemer, maar in de uitvraag wordt daarom opgenomen dat de tijd tussen het verwijderen van het gras en het opnieuw inzaaien van de taluds/bermen zo kort mogelijk dient te zijn.

Na een tijd aangroeien waarin het bodemleven weer tot stand komt, zal het gras daarmee weer geschikt zijn voor de das. Aangezien de werkzaamheden in de zomer worden uitgevoerd, wordt verwacht dat het bulkvoedsel van das, regenwormen, op dat moment te diep zit. De plek is in de huidige situatie in de zomermaanden dus eveneens weinig geschikt als primair foerageergebied. Het ingezaaide gras heeft dus tot de herfst om aan te groeien en opnieuw gastheer te worden van het voor dassen geschikte bodemleven. Gelet op de aanwezigheid van dit bodemleven direct naast de nieuw ingezaaide graslanden, zal de herkolonisatie snel tot gang komen. De verwachting is dan ook dat het nieuw ingezaaide gras richting de herfst weer voldoende aangegroeid is en dat zich bodemleven heeft gevestigd.

Onderzoek en resultaten

2. U geeft aan dat er voldoende alternatieve foerageergebieden in de omgeving liggen om het tijdelijke/permanente verlies van foerageergebied op te vangen. Hierbij is het echter van belang dat deze alternatieve foerageergebieden niet binnen het territorium van andere dassenc clans liggen. Wij verzoeken u aan te geven waar de (geschatte) grenzen van het territorium liggen van de betreffende dassenc clan en aan te geven of de alternatieve foerageergebieden beschikbaar zijn of al gebruikt worden door de betreffende dassenc clan.

Antwoord:

Zoals beschreven in paragraaf 2.3 van het Activiteitenplan is er één dassenc clan bekend uit het terrein rond het Eemklooster, en dit betreft de clan waarvoor deze aanvraag dient. Op grotere afstand ten westen van het plangebied is een andere dassenc clan aanwezig, en wel op de Vlasakkers (locatie 1 in figuur 1 hieronder, of figuur 2.1 van het Activiteitenplan). Deze was in 2018/2019 "al lange tijd aanwezig" (Stichting Dassenwerkgroep Utrecht & 't Gooi, 2019). De clan bij Eemklooster (locaties 2 en 3 in figuur 2) zou hiervan zijn afgesplitst in de loop der jaren (betreft dus twee verschillende territoria) (Stichting Dassenwerkgroep Utrecht & 't Gooi, 2019).

Figuur 1. Dassenburchten bij benadering. 1 = dassenburcht op de Vlasakkers, 2= dassenburcht op Bernhardkazeme, 3 = dassenburcht ten zuidwesten van het Eemklooster. In blauw vierkant het zoekgebied dat is meegenomen zoals te zien in figuur 2

Figuur 2. De graslanden die meegenomen zijn in de berekening vlak bij de dassenburcht. Kleine snippers die niet op de topografische kaart vermeld zijn, zijn niet meegenomen evenals graslanden aan overzijden van drukke wegen

De burcht ten noorden van het Eemklooster (burcht nummer 2 in figuur 1) behoort naar alle waarschijnlijkheid tot dezelfde clan als de kraamburcht direct ten westen van het Eemklooster, zoals te lezen in paragraaf 2.3 van het Activiteitenplan. Zodoende zijn 2 dassendclans aanwezig in de ruime omgeving van het plangebied ten zuiden van de spoorlijn: 1 clan nabij het plangebied (gebruikmakend van burchten 2 en 3 van figuur 1), en 1 clan op ruime afstand ten westen van het plangebied (gebruikmakend van burcht 1 van figuur 1).

De grens tussen deze territoria ligt ergens tussen de dassenburchten met nummers 2 en 3 in het oosten en dassenburcht nummer 1 in het westen. De exacte ligging van deze grens is niet relevant om uw hoofdvraag te beantwoorden. Figuur 4.1 uit het Activiteitenplan laat namelijk de foerageergebieden zien die tezamen fungeren om het tijdelijke/permanente verlies van foerageergebied op te vangen. De graslanden die zijn meegenomen in de berekening (zie figuur 2), liggen alle op een minimale afstand van zo'n 500 tot 600 meter vanaf de dichtstbijzijnde burchten 2 of 3, en maar liefst 2,0 kilometer vanaf de burcht van de andere dassenclan (burcht 1). De afstand van 500 meter is de minimale afstand waarbinnen foerageergebied aanwezig moet zijn conform het Kennisdocument (BIJ12, 2017), en gaan hierbij kostenefficiënt te werk; er wordt dus eerst en vooral nabij de eigen burcht gefoerageerd in plaats van op ruime afstand daarvan. In dit laatste geval is het bovendien niet aannemelijk dat de clan nabij het plangebied een andere clan zal toelaten op een dergelijke kleine afstand van de eigen burchten, gezien hun sterke territoriale gedrag dat kan leiden tot ernstige gevechten (BIJ12, 2017). Zodoende is het voldoende aannemelijk dat de alternatieve foerageergebieden alle liggen binnen de grens van de dassenclan die ook het plangebied gebruikt als foerageergebied.

Ten noorden van het plangebied is ook een clan bekend (Stichting Dassenwerkgroep Utrecht & 't Gooi, 2018). Deze bezet het zogenaamde territorium Bokkeduinen, en bevindt zich aan de overzijde van de spoorlijn ten noorden van het plangebied. Deze clan staat in verbinding met de clan Eemklooster via de groenstrook aan de westkant van de Aletta Jacobsweg. De spoorlijn vormt hier dus vermoedelijk de grens tussen deze clans, en daarmee is uitgesloten dat de alternatieve foerageergebieden uit figuur 4.1 ook door die clan van Bokkeduinen gebruikt worden.

Aanvullend op bovenstaande dienen de wegen en andere infrastructuur ten zuiden (zoals de N237) en ten oosten van het Eemklooster (zoals de N221) gezien te worden als de overige grenzen van het leefgebied van de clan die betrekking heeft op de ontheffingsaanvraag. Een eventuele aanwezige clan aan de overzijde van die wegen (die nu niet bekend is), zal naar verwachting niet de foerageergebieden gebruiken die hierboven genoemd zijn, vanwege de harde barrières op de grenzen van de territoria en het gegeven dat deze gebieden al onderdeel zijn van de territorium van de clan waar deze ontheffing betrekking op heeft.

3. U geeft aan dat gedurende lange periodes in de nacht en avond er helemaal geen verkeer zal rijden over de beoogde weg en het grasland donker zal zijn. Wij verzoeken u nader toe te lichten hoeveel auto's er over de beoogde weg zullen rijden gedurende de avond en nacht wanneer het volledige project afgerond is en aanvullend te onderbouwen wat het effect van de auto's zal zijn op de kwaliteit van het grasveld als foerageergebied voor de das

Antwoord:

Gevraagd wordt om de verkeerscijfers op de nieuwe situatie in de eindsituatie. Het is nog niet bekend hoe de eindsituatie eruit komt te zien, aldus de initiatiefnemer. De ontwikkelaar heeft hier nog geen definitieve plannen voor. De eerste ontwikkelingen betreffen de bouwde delen D en E (zie figuren 3 en 4), en Goudappel heeft daar een rapport voor gemaakt met de te verwachten verkeersproductie (zie bijlage 1). Gezien de oriëntatie van de bouwdelen D en E zullen de gebruikers van gebouwdeel D via de hoofdentree het complex binnenkomen en verlaten en de gebruikers van bouwdeel E zullen dat via de nieuwe toegangsweg doen.

Figuur 3. Situering van bouwdelen E en D

Tijdens de realisatiefase wordt de nieuwe toegangsweg uitsluitend aangelegd voor bouwverkeer ten behoeve van bouwdeel E (transformatie kloosterhof naar 17 stadswoningen en daghoreca), zoals weergegeven in figuur 1.2 in het Activiteitenplan. Het bouwverkeer is uitsluitend overdag op weekdays aanwezig. Uitgaande van aanleg van de toegangsweg in de tweede helft van 2023 en een bouwtijd van circa 2 jaar voor bouwdeel E (zie figuur 3), betekent dit dat in 2023, 2024 en 2025 er helemaal geen sprake zal zijn van verkeer gedurende de avond en nacht.

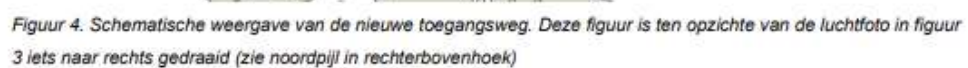
Tijdens de gebruiksfase zal het verkeer op de beoogde nieuwe weg zal, gezien de oriëntatie van de bouwdelen, wederom uitsluitend afkomstig zijn van gebouw E. Na oplevering en ingebruikname van bouwdeel E dient de nieuwe toegangsweg vanaf 2026 als ontsluiting voor de woningen en de daghoreca. Uit het door Goudappel uitgevoerde verkeersonderzoek volgt voor bouwdeel E een verkeersgeneratie in de definitieve situatie van 175 motorvoertuigbewegingen per

Kenmerk N001-1289416RGR-V01-hme-NL

weekdagemaal, waarvan 121 motorvoertuigbewegingen voor de 17 stadswoningen. Op basis van de, in Amersfoort voorkomende, verdeling over de dag betekent dit voor de avondperiode (19.00-23.00 uur) en voor de nachtperiode (23.00-07.00 uur), waarin de das actief is, in onderstaande tabel het aantal voertuigen berekend. Zoals uit die tabel blijkt, is er binnen die periode alleen tot 22:00 uur sprake van meerdere auto's per uur, namelijk 5 tot 9 motorvoertuigbewegingen per uur (minstens 1 auto per 12 minuten). Daarna neemt het aantal motorvoertuigbewegingen sterk af, tot 1 à 0 tussen 01:00 en 06:00 uur.

Tabel 1 Aantal motorvoertuigbewegingen (MVB) over nieuwe omsluitingsweg in schemering, avond en nacht van/naar bouwdeel E (Goudappel, 2022)

Tijd	MVB
16:00 - 17:00	14
17:00 - 18:00	15
18:00 - 19:00	12
19:00 - 20:00	9
20:00 - 21:00	6
21:00 - 22:00	5
22:00 - 23:00	4
23:00 - 00:00	3
00:00 - 01:00	2
01:00 - 02:00	1
02:00 - 03:00	1
03:00 - 04:00	0
04:00 - 05:00	0
05:00 - 06:00	1
06:00 - 07:00	2
07:00 - 08:00	5
08:00 - 09:00	14

Bovenstaande overzicht laat zien dat het gebruik van de weg gedurende een groot deel van de nacht marginaal tot nul is, met name tussen 00:00 en 07:00 uur. Ook in de uren daarvoor is de intensiteit laag, met maximaal 1 motorvoertuigbeweging per kwartier tussen 22:00 en 00:00 uur. De verstoring door dit verkeer is verwaarloosbaar, en zal niet leiden tot het ongeschikt raken van het nieuwe leefgebied. Alleen aan het begin van de avond/schemering is de intensiteit hoger, waarbij dit tijdstip afhankelijk van het seizoen varieert van tussen 05:15 tot 08:45 uur in de ochtend en 16:30 tot 22:08 uur in de avond. Met enig verkeer was reeds rekening gehouden bij de beoordeling van het voornemen. De toetsing onder het kopje "Inrichting van de toegangsweg" uit paragraaf 4.3 van het Activiteitenplan blijft ook op basis van deze cijfers houdbaar, mede vanwege de daarin genoemde verkeersmaatregelen.

Bron: Aanvullende gegevens van 26 april 2023 (kenmerk: N001-1289416RGR-V01-hme-NL)

Ik had beloofd vandaag te reageren dus bij dezen. Inmiddels heb ik zowel de gemeente als de initiatiefnemer gesproken en beiden hebben geen bezwaar tegen de aanvullende verkeersmaatregelen en de start van het werk **na 1 juli**. De aanvullende verkeersmaatregelen betreft het toevoegen van kleine verkeersdrempels op 1 of 2 plekken op de toegangsweg. Het gaat dan om verkeersdrempels zoals getoond in onderstaande afbeeldingen:

Bron: Mail gemachtigde adviseur met onderwerp "RE: Vragen das toegangsweg Eemklooster Z2023-00000129" van 7 juni 2023